

kunde gaa ind paa Forslag, som stred mod Programmet fra den Side i Thinget, der er blevet flertal. Smidlertid er Forslaget, jo fremkommet i alt Væsentligt saaledes som det forelaa i forrige Session, og dette anser jeg for meget mærkeligt og som Noget, man skal skrive paa den ærede Ministers Regning. Jeg forlanger ikke saa meget, at Ministeren skulde tage Hensyn til den Udvalgsbetænkning, der fremkom ifjor, thi forsaavidt Udvalget ikke har faaet Thingets Mening at høre ved en Afstemning over dets Forslag, er det jo uafgjort, om Udvalget ogsaa har truffet det Rette; men naar der foreligger et Valgprogram, der ogsaa har optaget Loldloven, og naar det Parti eller den Side af Rigsdagen, der har opstillet dette Valgprogram, virkelig kommer i flertal, saa tror jeg, at man maa fordrø af Ministeren, hvis han vil vente en imødekommende Behandling fra Thingets Side af hans Forslag, at han nogenlunde nærmer sig henimod dette Program. Loldloven er jo dog en Bevillingslag; dertil hører mere en Overenskomst end ved andre Lovgivningsarbejder, og jeg tror derfor, at det vilde have været meget mere grundlovsædigt, hvis Regjeringsforslaget var kommet til at stemme noget mere med de Grundsætninger, som kunde ventes anerkjendte fra Flertallets Side, og som jo ogsaa kom tilsynne ved Afstemningen igaar. Ved Hensyn til de enkelte Positioner, der her ere under Forhandling, da vil der jo ske meget indgribende Forandringer i Henseende til Tolden paa Metaller, dersom Lovforslaget og Udvalgets Endringsforslag gaa igjennem. I Forhold til de stigende Priser paa det almindelige Metal — Jern — og til de høiere Prager, vil jo vel de foreslaaede Nedsættelser eller Ophævelser af Loldsafterne ikke være meget betydelige, men det Heldige ved disse Forslag er, at der ikke i dette Punkt vil fremstaa syndelige Stridigheder eller syndelig modstaaende Interesser, og jeg tror derfor, at de Forslag, Udvalget har stillet til Afdelingen "Metaller", ere meget heldige. Et af de Endringsforslag, jeg har tilladt mig at stille i Forening med et andet æret Medlem (Mørk) angaar Tolden paa Olier. Det forekommer mig næsten at maatte være en Misforstaaelse, at den ærede Minister sætter Tolden paa Stenolie høiere end Tolden paa anden Olie. Det maa dog vistnok anerkjendes, at Stenolie er en Nødvendighedsartikel, forsaavidt man ikke vil paastaa, at det Retteste er, at Folk leve i Mørke, og jeg tror derfor, at det vilde have været anbefalende for Lovforslaget, dersom Tolden paa Stenolie var rent bortfalden. Jeg tror, at Stenolie allerede nu spiller en meget betydelig Rolle i den almindelige Forbrugsmaterie, og at den vil komme til at gjøre det endnu mere inden kort Tid. Smidlertid gaar Flertallets Forslag jo ikke saa vidt, at det ganske vil ophæve Tolden paa denne Vare. Hvad anden Olie angaar — og det

er med Hensyn dertil, at vort Forslag er stillet — saa anføres det jo i Almindelighed, at man ikke skal tage Hensyn til Fabrikkerne, forsaavidt de nyde godt af Beskyttelsen, men at det kun skal være Haandværket, for hvis Skyld man oprettholder Beskyttelsen. I den Sætning erklærer jeg mig fuldstændig uenig, thi jeg formener, at de, der skulle komme til at staa sig ved Beskyttelsen, forsaavidt den overhovedet gavner noget, ere Arbejderne. Det nytter kun lidet, at man siger: „Oliefabrikkerne ere meget rige Folk, og de kunne godt taale, at Beskyttelsen ophæves“; thi dersom en Ophævelse af Beskyttelsen standser Olieværkerne, saa gaar det ud over Arbejderne; de blive brødløse, og Standsningen gaar ikke ud over dem, som have tjent Penge ved Oliefabrikationen. En brat Ophævelse eller alfor stor Nedsættelse af Beskyttelsen, rammer de simple Arbejdere, og det er dem, der ikke kunne taale det; det er derfor ogsaa dem, jeg vil holde min Haand over, forsaavidt jeg er i Stand dertil, og ikke over Fabrikkerne. Naar man siger, at Arbejderne netop vilde have Fordel af, at Beskyttelsen hæves, saa er det kun et Stitord, som Frihandelsmændene bruge for at faae deres Bøer paa Gled og gjøre dem populære; det er af den samme Slags Talemaader, man hører af det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Fredderiksen) om, at i de Lande, hvor man har Frihandel, leve Arbejderne allerbedst; men det er dog vist et meget stort Spørgsmaal, om dette er Tilfældet, og i alt Fald tror jeg ikke, at Englands Exempel kan vise det. Der er ved saadanne Positioner som Tolden paa Olie ikke Spørgsmaal om, hvorvidt Arbejderne ville komme til at leve godt, men der er Spørgsmaal om, hvorvidt Arbejderne, som have haft en Stilling, ville komme til at miste den, uden at være i Stand til at kunne finde en anden. Det samme Spørgsmaal foreligger med Hensyn til Suckerfabrikerne, og der er Spørgsmaalet af endnu større Omfang. Oliefabrikerne her i Danmark ere ikke saa store, og forsaavidt der jo nok er anlagt en ny Oliefabrik i Sjælland, saa tilsigter dette Anlæg vel egentlig ikke Tilvirkning af Olie, men Tilvirkning af Oliefager, hvilket jo er noget Andet. Nævner man nu Spørgsmaalet om Arbejdernes Stilling i Suckerfabrikerne; navnlig i de kjøbenhavnske Raffinaderier; saa siger jeg, at det er meget farligt og er stor Ulykke, dersom Thinget vedtager Forslag, som gaa ud paa at nedsætte Suckertolden saaledes, at disse Fabriker ikke kunne drives. Det skader ikke saameget de Mænd og de Aktieselskaber, som have deres Penge i den Slags Indretninger, thi de ville i Almindelighed være i Stand til at trække deres Formue ud og give de Bygninger, der nu anvendes til Suckerfabrikation, en anden Anvendelse, men det vil gaa ud over de Arbejdere, som have tilbragt deres Liv med at uddanne sig i den Virksomhed, og som ikke due til anden Virksomhed og ikke ville være i Stand til